

jongwijs

Wandel- en fietsroute

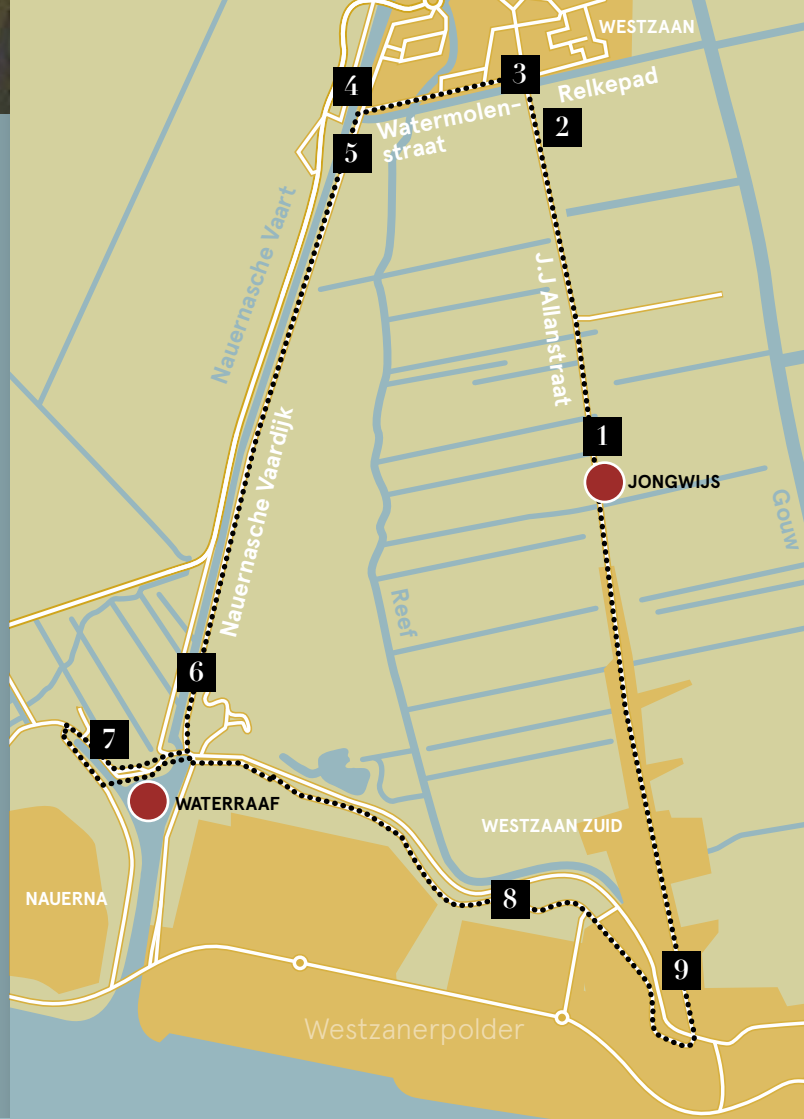
Dwalen door een van de
mooiste stukjes Zaanstreek.

10,5
km

WELKOM

Leuk dat je meedoet met de fiets-/ wandeltocht van Ruitjesdag. De tocht is ruim 10 kilometer en hiernaast staat op de kaart aangegeven welke vraag er op welk punt van de route wordt gesteld.

Zo zie je precies waar je bent. En is overigens geen halszaak als de vragen zich op een ander moment aanbieden. Verdwalen mag in deze. Veel plezier!

Start bij Jongwijs J.J. Allanstraat 119/121, Westzaan

Hier komt de historie tot leven. In dit monumentale pand komt weer een ambachtelijke bakkerij, lunchroom, picknicktuin, B&B en een 24-uurskamer. In opdracht van Stichting Stadsherstel Amsterdam wordt het pand op dit moment gerestaureerd. In de tuin worden oude verhalen verbeeld in picknickplekken door kunstenaarscollectief Werktuig.

Jongwijs is een plek waar wijsheid uit het verleden kan samenkomen met de ideeën van nu. Hierbij geïnspireerd door de gedachte dat iedereen, jong en oud, mag zijn wie hij of zij is. En wie ben je eigenlijk? Kent je mede wandelaar/fietser jou en andersom? Mooi om tijdens de wandel-/fietstocht op een

ontspannen manier met elkaar in gesprek te zijn. We geven in de routebeschrijving een paar vragen mee waarmee je elkaar beter kunt leren kennen. Kies lekker de vragen uit die je wat lijken.

Vraag 1: Door wie of wat laat jij je inspireren?

Als je met de rug naar Jongwijs staat dan sla je linksaf langs dorps huis de Kwaker en volg je de J.J. Allanstraat verder, tot aan de Watermolenstraat. In het kleine plantsoentje staat een bankje waarvan je er op de route een aantal zult tegenkomen. Onderweg passeer je een aantal monumentale woonhuizen. In deze beschrijving staan we stil bij een aantal publieke, (soms monumentale) gebouwen. Voor uitgebreide informatie over de geschiedenis van monumentale woonhuizen verwijzen we graag naar de verschillende historische wandelingen van Historische Vereniging Westzaan. Zij hebben boekjes waarin deze uitgebreid beschreven staan. De boekjes zijn verkrijgbaar bij het secretariaat van de vereniging, **secretarishvw@westzaan.nl**

Tussen de verschillende rijtjeshuizen zie je rechts vaak prachtige doorkijkjes naar de weilanden, de rivier de Gouw en in de verte Zaandam. Links zie je op sommige stukken waar geen bebouwing is natuurgebied De Reef met daarachter de Nauernasche Vaart.

Tegenover nummer 465 (linkerzijde) zie je het Relkepad, een heel smal paadje dat tussen de huizen door toegang geeft tot een weiland. Je ziet dan de molen *het Prinsenhof*: voel je vrij om er even te gaan kijken!

Deze molen is in, of kort voor, 1722 gebouwd als pelmolen. Er werden voornamelijk gerst- maar ook rijstkorrels gepeld, maar later (v.a.1890) werden er doppen vermalen en zaagsel tot houtmeel ten behoeve van de fabricage van linoleum. In 1955 kwam de molen definitief tot stilstand waarna hij in 1960 geschonken werd aan de Vereniging de Zaanse Molen. Na de restauratie (1972) is de molen sinds 1978 weer gerst gaan pellen. Chef Sylvester van restaurant Jongwijs & De Waterraaf blaast jaarlijks op Ruitjesdag oude tradities weer nieuw leven in door gortepap te maken.

Vraag 2. Mooie plek he? Wat is de mooiste plek waar jij ooit bent geweest?

Als je de weg vervolgt passeer je de Weelbrug die de J.J. Allanstraat met de Kerkbuurt verbindt. Weel of Wiel betekent 'dijkdoorbraak': de dorpsweg werd doorbroken ten behoeve van een van de vele verbindingssloten tussen Gouw en Reef.

Vraag 3. Doorbraak: wat was een gebeurtenis of een inzicht dat jouw leven veranderde?

Na de brug ga je linksaf, de Watermolenstraat in. Deze loop je helemaal uit tot aan de Nauernasche Vaart. Voordat je linksaf het wandel-/fietspad inslaat heb je rechts een prachtig uitzicht op de Watertoren van Assendelft. Wist je dat deze watertoren de oudst bewaarde watertoren is in Noord-Holland?

Vraag 4. Vanaf de watertoren heb je uitzicht over de hele Zaanstreek en kun je zelfs Alkmaar zien liggen. Over ver kijken gesproken: wat zijn jouw dromen voor de toekomst?

Je passeert het draaibruggetje over *de Weelsluis*. Deze verbindt de Nauernasche Vaart met de Weelsloot en geeft toegang tot het dorp Westzaan en de daarachter gelegen vaarwegen. In 1899 brandde hier molen de Guit af en werd op dezelfde plek een sluiswachterswoning gebouwd. De huidige bewoners bedienen de sluis als vrijwillige activiteit en je kunt daags tevoren bellen om een tijd aan te geven waarop je door de sluis wilt.

Vraag 5. Met wie voel je je verbonden: familie, dorp of stad, land of de hele mensheid?

De Nauernasche Vaart is in 1632 aangelegd om voldoende afwateringsmogelijkheden voor de Schermerboezem te krijgen, toen de Schermer werd ingepolderd. Toch heeft de vaart ook steeds betekenis gehad als vaarweg. Nog aan het eind van de 19e eeuw werden belangrijke blik- en linoleumfabrieken langs de vaart gebouwd. Nu zie je vooral pleziervaartuigen.

Aan de overzijde van de Vaart, vlakbij de Nauernasluis zie je molen *de Paauw*. De bouw van deze molen in 2016/2017 hangt nauw samen met het bestaan van de schuur van de voormalige oliemolen de Paauw, gelegen ten noorden van Nauerna en ten westen van de Nauernasche vaart. Deze was tot 1895 in bedrijf en werd in maart 1896 gesloopt. De schuur bleef staan, vermoedelijk omdat deze bewoond was.

Deze nieuwe Paauw werd een hennepklopper. In een hennepklopper werden hennep en andere vezelproducten d.m.v. stampers behandeld zodat het overblijvende halffabrikaat gebruikt kon worden in touwslagerijen en zeilmakerijen.

Vraag 6. Wat zou jij het liefste nieuw willen bouwen?

Aan het einde van dit pad ga je rechtsaf over de Nauernasluis en volgt de weg en ziet al direct links de *jachthaven Nauerna* opdoemen. Volg de slingerende dijk tot de voetgangers/ fietsbrug en steek die over. Sla linksaf naar restaurant de Waterraaf en de jachthaven.

De heuvel, 40 meter hoog, aan je rechterzijde is een voormalige vuilstortplaats, die een enorme oppervlakte (70 voetbalvelden) beslaat. Provincie, gemeente en bewoners zijn in gesprek over het realiseren van een recreatiegebied (Park Nauerna) op deze locatie.

Vraag 7. Waarom zou je dat recreatiegebied willen bezoeken? Waarom wel, waarom niet?

Havenrestaurant de Waterraaf: een prachtige plek waar je je vleugels kunt laten wapperen. Op de grens tussen land en water. Een plek waar iedereen zich welkom voelt. Hier maakt het niet uit waar je vandaan komt, op wie je valt of hoe dik je portemonnee is. Er is één regel: iedereen is welkom hier.

Chef-kok Sylvester en het team serveren lunch, borrelplanken en bijzondere driegangendiners en vanuit de buitenkeuken kun je in de zomer genieten van burgers van de barbecue met ambachtelijke frieten.

Je bent nu halverwege de wandeling. Als je weer verder wilt loop je terug naar de wandel/fietsbrug en slaat rechtsaf de weg in die je gekomen bent. Na de sluis loop je rechts naar beneden de Kanaaldijk op en meteen naar links het fiets/wandelpad de Veldweg op, die parallel aan de dijk loopt. Die volg je helemaal tot het einde.

Onderweg passeer je het Justitieel Complex Zaanstad (2016), de grootste gevangenis van Nederland met ongeveer 1000 plaatsen. De koffie en thee die in de Waterraaf en bij Jongwijs wordt geschonken is gebrand en verpakt in deze gevangenis door gedetineerden bij Zuivere Koffie. Zo leren ze een vak, wat hen helpt een nieuwe weg in te slaan.

Vraag 8. Welke gewoonte die je hebt kun je wel waarderen? En van welke gewoonte zou je eigenlijk wel af willen?

De Veldweg gaat van fiets-wandelpad over in een straat in de bebouwde kom van Westzaan. Aan het einde ga je linksaf omhoog naar de dijk, waar je al snel opnieuw linksaf slaat naar de Overtoom. Op Overtoom 74 vindt je Rustpunt Netjesleven van Antonet Warger. Vanuit Netjesleven ga je rechtsaf verder op de Overtoom en slaat vervolgens rechtsaf het Zuideinde in dat verderop overgaat in de J.J. Allanstraat.

Vraag 9. Welke vraag zou je aan je medewandelproever willen stellen?

Onderweg passeer je onder andere het schaatsmuseum (Zuideinde 156 A), geheel door vrijwilligers in Zaanse stijl gebouwd en gerund.

'Schuurkerk' de Zuidervermaning (Zuideinde 233) is in zijn oorspronkelijke staat gebouwd in 1629, in 1664 herbouwd en in 1731 opnieuw herbouwd vanwege gebreken en is net als Jongwijs (1685) eigendom van Stadsherstel Amsterdam. Momenteel wordt de Zuidervermaning incidenteel gebruikt als kerk en als locatie voor trouwerijen en andere events.

En dan eindigt deze reis bij Jongwijs. We hopen dat je hebt genoten! Tips en ideeën voor deze route zijn altijd welkom bij info@jongwijs.nl.

Deze wandel-/fietstocht is een initiatief van

jongwĳs

DE WATERRAAF

havenrestaurant · sinds 2021